

Raadsvragen

Beantwoording van de schriftelijke vragen, gesteld door de fractie GroenLinks over het inspectierapport iHub Antonius, de kwaliteit van jeugdzorg en de afbouw van JeugdzorgPlus

Aan de leden van de gemeenteraad,

Op 12 februari 2025 heeft de fractie GroenLinks onder verwijzing naar artikel 36 van het reglement van orde voor de vergaderingen van de raad, de navolgende vragen gesteld over Inspectierapport iHub Antonius, kwaliteit jeugdzorg en afbouw JeugdzorgPlus. Het antwoord vindt u onder de vraag:

1. Hoeveel jongeren uit de gemeente Den Helder maken op dit moment gebruik van JeugdzorgPlus of gesloten jeugdzorg? Kan het college een overzicht geven van waar zij verblijven? Als het, gezien de kleine aantallen, niet mogelijk is vanwege privacy, kan het college dan een overzicht geven van hoeveel jongeren er binnen en buiten de regio worden geplaatst (waarbij we Bakkum als 'binnen de regio' kunnen beschouwen)?

Jeugdzorg Plus locatie 't Anker/Harreveld biedt de zwaarste vorm van jeugdzorg die we in Nederland hebben, voor de jongeren met de meest complexe problematiek. Hier worden jongeren vanuit het hele land geplaatst, op een informatieavond ongeveer twee jaar geleden viel te leren dat er ook (kleine aantallen) jongeren uit Den Helder worden geplaatst.

Op dit moment (peildatum 14 februari 2025) verblijven vijf jongeren uit Den Helder in de gesloten jeugdzorg. Deze vijf jongeren verblijven op de locatie in Bakkum. Twee jongeren ontvangen een open vorm van jeugdzorgplus na de behandeling in de gesloten jeugdzorg. Eén jongere ontvangt ambulante hulp na geslotenheid als zijnde nazorg. In het verleden zijn kinderen geplaatst geweest in Harreveld locatie 't Anker. Volgens onze gegevens zijn op dit moment geen kinderen uit Den Helder geplaatst bij 't Anker.

2a. De inspectie ziet een risico dat bij de afbouw van JeugdzorgPlus in Harreveld, jongeren bij Antonius in Bakkum geplaatst zullen worden, waarvan de veiligheid mogelijk niet altijd gewaarborgd kan worden. Verwacht het college dat Antonius alle jongeren uit Den Helder die eerder in Harreveld geplaatst zouden worden, een veilige omgeving en een passend behandel aanbod kan bieden dat past bij de complexiteit van hun problematiek?

Vanuit Den Helder zijn hier, volgens onze gegevens, momenteel geen kinderen geplaatst. Wanneer daar eventueel nog kinderen geplaatst zouden gaan worden is het de verwachting dat Antonius de kinderen uit Den Helder kan opvangen aangezien het in de afgelopen jaren ging om zeer weinig aanmeldingen.

2b. Is Antonius voorbereid op de toename in werkdruk die een zwaardere doelgroep met zich mee brengt? We weten dat er een verband is tussen hoge werkdruk en toepassing van dwang in de (jeugd)zorg.

We zien vanuit Den Helder dat jongeren geplaatst worden in de residentiële jeugdzorg, maar dat hier tegelijkertijd een groot aantal ambulante ondersteuningsuren bij gevraagd worden. Dit wordt doorgaans onderbouwd met als reden dat de problematiek heftig is van de doelgroep die zij ontvangen. Als zij geen extra ondersteuningsuren kunnen ontvangen, dan kunnen zij de veiligheid van de niet kinderen waarborgen. De vraag voor extra ondersteuningsuren laat zien dat zij zonder deze beschikkingaanvraag niet voldoende capaciteit hebben voor deze ingewikkelde doelgroep.

2c. Is de verwachting dat alle jongeren uit Den Helder op termijn bij Antonius geplaatst zullen worden, of zullen plaatsingen buiten de regio nog steeds noodzakelijk zijn?

De verwachting is niet dat alle jongeren bij Antonius geplaatst worden. De visie is zo dichtbij mogelijk, zo kort mogelijk. Uithuisplaatsen gebeurt pas als het echt niet anders kan, en alles in het ambulante of vrijwillige kader niet het gewenste effect heeft gehad. Dit gebeurt altijd op advies en na onderzoek van de Raad van de Kinderbescherming. Antonius heeft een bepaalde capaciteit die zij aankunnen. Op het moment dat Antonius vol zit, zijn wij genooddaakt buiten de regio te plaatsen. Aangezien de voorkeur en visie is: zo dicht mogelijk bij huis, zal altijd eerst onderzocht worden of Antonius nog ruimte heeft.

2d - Kan het college ons vertellen hoe vaak, in de afgelopen jaren, jongeren uit Den Helder op de ZIKOS-afdelingen geplaatst zijn? We stellen de vraag omdat deze zeer ingrijpende vorm van zorg inmiddels door beide aanbieders (waar iHub locatie 't Anker er een van is) is afgebouwd, na een vernietigend rapport dat onthulde dat er grensoverschrijdende bejegeningen richting de jongeren waren, de frequentie en wijze waarop vrijheidsbeperkende dwangmiddelen werden ingezet niet klopte en er geen passende hulp werd geboden. Hoewel de afdelingen dicht zijn, zullen jongeren die dit hebben meegemaakt de gevolgen langdurig moeten dragen.

ZIKOS staat voor Zeer Intensieve Kortdurende Observatie- en Stabilisatieafdeling. In onze data wordt geregistreerd hoeveel jongeren gebruikmaken van Jeugdzorg Plus of gesloten jeugdzorg. Ook wordt vastgelegd of er sprake is van behandeling binnen een residentiële setting. Er wordt echter niet bijgehouden op welke afdeling een cliënt verblijft, omdat er wordt beschikt op productcode. Daarom kan op de bovenstaande vraag geen concreet antwoord worden gegeven.

3a. In het rapport van de inspectie valt te lezen dat de 'verpoosruimte' niet als 'afzonderlijke en veilige ruimte' gebruikt kan worden omdat de sleutel kwijt is. Het gevolg is dat insluiting van jongeren op hun eigen kamer plaatsvindt, waar geen wettelijke grondslag voor is. In een inspectierapport uit december 2023, naar de raad gestuurd in juli 2024, was de sleutel ook al kwijt. Is het college het met GroenLinks eens dat als er na een jaar tijd nog geen slotenmaker is gebeld, het er op begint te lijken dat iHub weinig waarde hecht aan de eisen van de inspectie?

Het college onderschrijft dat er in een jaar tijd een slotenmaker geregeld had kunnen én moeten worden. Het is zorgelijk dat de sleutel van de 'verpoosruimte' na zo'n lange periode nog steeds kwijt is, waardoor de ruimte niet als 'afzonderlijke en veilige ruimte' kan worden gebruikt en jongeren noodgedwongen op hun eigen kamer worden ingesloten, zonder wettelijke grondslag. Hoewel het college het eens is met GroenLinks dat er sneller actie ondernomen had moeten worden, kan het college niet beoordelen of iHub daarmee weinig waarde hecht aan de eisen van de inspectie. Deze conclusie vergt inzicht in de beweegredenen en prioriteiten van iHub, wat buiten het zicht van het college valt.

3b. Overigens wordt in het boek ‘Kinderen van de Staat’ desgevraagd bevestigd dat deze verpoosruimte feitelijk een separeercel is (wat zou betekenen dat de ruimte inmiddels sowieso niet meer gebruikt mag worden voor insluiting van jongeren). Kan het college dit bevestigen?

Een separeercel mag gebruikt worden wanneer de rechter deze zorg nodig acht en in de maatregel opneemt.

Voor insluiting gelden er extra waarborgen en strengere regels. Zo is insluiting alleen toegestaan als de jeugdige ouder is dan 12 jaar. Ook moet er sprake zijn van een noodsituatie ([artikel 6.3.2.2 lid 2 Jeugdwet](#)). Insluiting mag ook niet langer duren dan een dag.

Een gekwalificeerde gedragswetenschapper kan de insluiting met hooguit één dag verlengen als de noodsituatie voortduurt ([artikel 6.3.2.2 lid 3 Jeugdwet](#)). Ook moet een gedragswetenschapper zo snel mogelijk beoordelen of de insluiting noodzakelijk en geschikt is om de noodsituatie af te wenden ([artikel 6.3.2.2 lid 4 Jeugdwet](#) en [artikel 6.2.4 Besluit Jeugdwet](#)). Een jeugdige moet tijdens de maatregel altijd contact kunnen hebben met een jeugdhulpverlener ([artikel 6.2.6 lid 1 Besluit Jeugdwet](#)). De plek waar insluiting plaatsvindt moet voor dit doel geschikt zijn. Zo moet de ruimte voorzien zijn van ([artikel 6.2.5 Besluit Jeugdwet](#)):

- daglichttoetreding
- verlichting
- een temperatuurregelaar
- een ventilatiesysteem
- een klok
- letselvoorkomende wanden, deuren, vloer en meubilair

4a. Hoe reflecteert het college achteraf op de keuze om de aanbesteding aan iHub/Horizon te gunnen, kennis nemende van het feit dat iHub herhaaldelijk niet heeft voldaan aan de eisen van de inspectie gezondheidszorg en jeugd? Innovatie schijnt een van de redenen te zijn geweest om de aanbesteding aan iHub te gunnen; weegt de mate waarin op dat vlak gepresteerd wordt op tegen de nadelen, zoals bijvoorbeeld te lezen in het inspectierapport? Wordt de belofte familie en omgeving te betrekken bij de behandeling waargemaakt? Hiermee bedoelen we meer dan enkel de JIM.

De aanbesteding is destijds gegund aan iHub/Horizon omdat zij op dat moment het beste voldeden aan de gestelde gunnings- en beoordelingscriteria. iHub Familiezorg omvat meer dan alleen de Jeugdzorg Plus-locaties. Voor de overige ingekochte productcategorieën met een ambulant karakter blijkt dat iHub de belofte nakomt om het gezin en het netwerk actief te betrekken bij de behandeling.

4b. Hoe lang verblijven jongeren gemiddeld bij Antonius? Hoeveel procent van de jongeren die hun traject succesvol afronden komt binnen een jaar weer in aanraking met intramurale zorg? Hieronder valt ook, indien van toepassing, (crisis)opname in een kliniek.

Vanwege privacy wetgeving kunnen wij deze niet specifiek met terugwerkende kracht voor Antonius beantwoorden. Wij mogen niet vastleggen waar een cliënt verblijft na plaatsing binnen de gesloten Jeugdzorg, waardoor wij dit nu niet kunnen achterhalen. Van de cliënten die er momenteel verblijven kunnen wij wel een gemiddelde opgeven. Van de jeugdigen die op dit moment staan ingeschreven als inwonend bij locatie Antonius is de verblijfsduur gemiddeld negen maanden.

4c. In de rapporten van de inspectie staat dat in de instellingen nog steeds gebruik wordt gemaakt van generieke vrijheidsbeperkende maatregelen, dwz. vrijheidsbeperkende maatregelen die voor alle jongeren of jongeren van bijvoorbeeld een bepaalde leeftijd gelden, maar die geen verband houden met bepaald gedrag of een bepaalde zorgbehoefte. Hoe is dit te verenigen met de kwaliteitseisen jeugdhulp (art. 23 verordening jeugdhulp Den Helder 2024), waarin staat: het college heeft als minimale eis dat aanbieders zorgen voor een goede kwaliteit van voorzieningen, eisen met betrekking tot de deskundigheid van beroepskrachten daaronder begrepen, door: (a) het afstemmen van de voorzieningen op de persoonlijke situatie van de jeugdige'?

Vrijheidsbeperkende maatregelen kunnen alleen worden toegepast wanneer de rechter hierover beslist heeft. De kinderrechter verleent de machtiging om de jeugdige in de gesloten instelling te laten opnemen ([artikel 6.1.2 lid 1 Jeugdwet](#)). Het verzoek hiertoe moet voorzien zijn van de instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper die de jeugdige heeft onderzocht ([artikel 6.1.2 lid 5 Jeugdwet](#)). Bijvoorbeeld een orthopedagoog.

Beoordelingscriteria machtiging. De rechter beoordeelt het verzoek op basis van de volgende criteria ([artikel 6.1.2 lid 2 Jeugdwet](#)):

1. jeugdhulp is noodzakelijk vanwege ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen die de jeugdige belemmeren in de ontwikkeling naar volwassenheid
2. gesloten verblijf is noodzakelijk om te voorkomen dat de jeugdige zich onttrekt aan de jeugdhulp of door anderen wordt onttrokken.

Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn als een jeugdige wegloopt uit de instelling, maar ook als de jeugdige zich in ernstige mate verzet tegen de noodzakelijke behandeling, waardoor de behandeling niet van de grond komt (zie [Hof Arnhem-Leeuwarden 9-8-2016, ECLI:NL:GHARL:2016:6929](#)). Aan deze voorwaarde wordt ook voldaan als de behandeling door het gedrag van de jeugdige wordt bemoeilijkt en dwangmiddelen noodzakelijk zijn die alleen in een gesloten setting mogen worden toegepast ([Rechtbank Rotterdam 14-8-2018, ECLI:NL:RBROT:2018:7150](#)).

Als een andere, lichtere vorm van jeugdhulp mogelijk is, verleent de rechter de machtiging niet ([TK 2012-2013, 33 684, nr. 3, p. 186](#)). Gesloten jeugdhulp is dus een uiterst middel dat alleen ingezet kan worden wanneer er geen alternatieven zijn (zie [Hof Arnhem-Leeuwarden 25-8-2016, ECLI:NL:GHARL:2016:7176](#)).

Thuis voor Noordje

5a. Thuis voor Noordje is het regionale initiatief voor kleinschalige jeugdzorg, zo thuis mogelijk. Kan het college ons een update geven over hoe het staat met dit initiatief? Het komt zo nu en dan ter sprake wanneer het over jeugdzorg of het sociaal domein gaat, maar het is alweer enige tijd geleden dat we iets hebben gehoord.

Regionaal wordt met betrokken partijen gewerkt aan een productomschrijving kleinschalige woonvoorziening (KWV) en wordt onderzocht hoe ambulante ondersteuning en behandeling aan kinderen en gezinnen (met complexe problematiek), integraal kan worden vormgegeven. Er is één KWV in Schagen aanwezig. De vervolfinanciering van dit project voor de komende drie jaar is nog onzeker, omdat het Zorgkantoor en de zorgverzekeraar nog geen overeenstemming hebben. De toekomst en invulling van KWV in de regio is richting de toekomst onzeker omdat er veel financiële aandachtspunten zijn welke nog verder uitgewerkt moeten worden. Door het ontbreken van duidelijkheid op de financiering van KWV verloopt het proces langzamer dan gehoopt.

5b. Hoe gaat het, naast de afbouw van gesloten jeugdzorg, met de beweging naar zo veel mogelijk kleinschalige residentiële jeugdzorg (voor wanneer intramurale zorg toch echt noodzakelijk blijkt) in onze regio?

Aanvullend op de beantwoording van vraag 5a. Voornamelijk de financiering van kleinschalige voorzieningen blijkt in de praktijk lastig. Omdat veel onduidelijkheid is over de financiering van KVV verloopt dit proces moeizamer dan gehoopt.

Den Helder, 11 maart 2025.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

J.A. (Jan) de Boer MSc.
burgemeester

A stylized, handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

K. (Koen) van Veen
secretaris

A handwritten signature in blue ink, featuring a large, bold, stylized 'K' followed by a horizontal line and a small flourish.